

Handläggare
Anna Odelby
Telefon: 08-50815022

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2025-06-12

Skrivelse om Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Svar på skrivelse från Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M)

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelsen

Sammanfattning

Skrivelse inkom 2025-04-24 från Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M) och rör frågor om LVM. Skrivelsen lyfter att lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) var menad att möjliggöra vård för personer som är fast i skadligt missbruk utan egen vilja att söka vård. Lagstiftarens intention var inte att det skulle handla om rent fysiskt livräddande insatser, utan att det skulle innebära vård och rehabilitering från ett beroende.

Skribenterna efterfrågar en översiktsbild och en förståelse för hur staden jobbar med LVM idag. Skrivelsen avslutas därefter med tre frågeställningar för förvaltningen att besvara.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har yttrat sig i ärendet utifrån frågeställningarna och föreslår till nämnden att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden överlämnade den 24 april 2025 en skrivelse från Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M) till förvaltningen för beredning.

Ärendet

I skrivelsen beskriver Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M) att lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) var menad att möjliggöra vård för personer som är fast i skadligt missbruk utan egen vilja att söka vård. Lagstiftarens intention var inte att det skulle handla om rent fysiskt livräddande insatser, utan att det skulle innebära vård och rehabilitering från ett beroende. Idag är praxis att man väntar alltför länge med att använda sig av ett LVM-beslut, vilket resulterat i att när individer

med missbruk väl kommer till vårdinstitutioner så är de i extremt dåligt skick.

Skribenterna menar att Stockholms stad har möjlighet att påverka rättspraxis men att det kräver en god översiktsbild och en förståelse för hur staden jobbar idag. Skrivelsen avslutas med följande frågeställningar till förvaltningen att besvara:

1. Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?
2. Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?
3. Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp samt pensionärsrådet 2025-06-05.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enligt LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall) ska vård som syftar till att hjälpa enskilda personer att komma ifrån missbruk vara vägledad av de mål som anges i Socialtjänstlagen (SoL). Vården ska bygga på respekt för självbestämmanderätt och integritet, och ska så långt det är möjligt utformas och genomföras i samverkan med den enskilde.

En person kan få vård oberoende av sitt samtycke om det finns ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, och om vårdbehovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Dessutom måste personen utsätta sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löpa en uppenbar risk att förstöra sitt liv, eller kunna befaras komma att skada sig själv eller någon närstående. Vården inleds ofta på sjukhus och övergår därefter till en institution inom Statens institutionsstyrelse (SiS). Syftet med LVM-vård är att bryta ett livshotande missbruk och motivera till frivillig behandling. LVM-vård får pågå i högst sex månader.

Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?

Förvaltningen har en lokal upprättad rutin som är framtagen för att verka som ett stöd och för att underlätta under handläggningsprocessen när det gäller LVM, rutin *Handläggning av ärenden enligt LVM*. I rutinen finns länkar till ytterligare rutinbeskrivningar, dokumentmallar, riktlinjer samt övrigt stöd i

processen. Målsättningen är att rutinen ska kunna ge ett fullständigt stöd till socialsekreterare under utredningsprocessen. Rutinen följs upp en gång per år eller vid behov, och reviderades senast 2025-01-24. Rutinen bedöms vara väl förankrad bland medarbetarna.

Övriga rutiner som förvaltningen har att tillgå är Stockholms stads stadsövergripande styrdokument: *riktlinjer för handläggning av ärenden gällande vuxna med missbruks- och beroendeproblem* och *Handläggning av lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)*.

Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?

Förvaltningen svarar utifrån Stockholm stad men frågan om tillämpning och regionala skillnader har analyserats av bland andra Socialstyrelsen och belyses även i samsjuklighetsutredningen *Från delar till en helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet* (SOU 2021:93)

Under 2023 genomförde socialtjänstinspektörerna i staden en kvalitetsgranskning avseende tillämpningen av Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) vid Bromma, Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Granskningen visade en diskrepans i förhållande till lagstiftningen där hållningen till att inleda LVM-utredning ansågs vara för restriktiv. Granskningen bidrog till att förvaltningen analyserade och utvecklade sina arbetssätt inom verksamhetsområdet. Förvaltningen inleder idag utredning enligt LVM i högre utsträckning än tidigare, vilket har inneburit att behovet mer ingående utreds. I majoriteten av ärendena landar utredningen i att personen tar emot frivilliga insatser och stöd. LVM-utredningar avslutas därmed generellt med frivillig vård.

Enligt socialtjänstrapporten 2022 hade Skarpnäck 48 registrerade LVM-anmälningar under 2022, varav sju av dem ledde till utredning enligt LVM. Jämfört mellan 2021 och 2022 ökade antalet registrerade LVM-anmälningar i hela staden med 34 procent. En förklaring till det kan vara effekter av pandemin, utifrån rapporter om att personer i aktivt substansbruk drabbades särskilt av nedstängda insatser och ökad isolering. Samtidigt redovisas i socialtjänstrapporten för 2022 att ökningen efter 2021 års låga intagningsstatistik innebar en återgång till ett antal som var i paritet med åren närmast dessförinnan. Anmälningsökningen innebar därmed inte ett ökat antal intagningar i LVM-vård. Värt att notera är att statistiken för intagningar avser unika individer medan anmälningarna kan avse ett flertal anmälningar på en och samma

person. Under 2023 inkom 53 anmälningar, varav 10 ledde till en inledd utredning enligt LVM.

Under 2023 var totalt 41 personer i staden intagna för vård enligt LVM inom SIS-institutioner, så kallade LVM-hem. Under 2022 var det totalt 45 intagningar, under 2021 var det 18 intagningar, under 2020 var det 51 intagningar och under 2019 var det 55 intagningar. Beslut om att bereda vård enligt LVM sker generellt i låg omfattning. I Skarpnäck vårdas i snitt en person per år enligt LVM, sett till de senaste åren.

Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

Stockholms läns samarbete kring personer med missbruk/beroende har sedan 1998 formulerats och antagits politiskt i kommunerna och landstinget genom gemensamma policydokument. Däribland samverkansöverenskommelsen *Samverkan kring personer med missbruk/beroende* mellan Stockholms läns landsting och kommuner i Stockholms län. Överenskommelsen ska främja samverkan och samarbete mellan huvudmännen genom ett effektivt utnyttjande av huvudmännens resurser och gemensam verksamhets- och kunskapsutveckling mellan parterna. Syftet är att uppnå bästa möjliga livskvalitet och funktionsnivå i vardagslivet för den enskilde som är i behov av huvudmännens insatser.

När en LVM-anmälan inkommer och en LVM-utredning inleds behöver samverkan planeras med respekt för den enskilde och individanpassas i mycket hög grad. Inom ramen för utredningen samverkar förvaltningen många gånger med vården, särskilt då det begärs att klienten får en läkarbedömning på sitt hälsotillstånd. Förvaltningen anser att samverkan med vården fungerar bra, särskilt samverkan med beroendevården som är den primära samverkansparten. Däremot ser förvaltningen behov av att utveckla samverkan vad gäller personer med skadligt bruk och beroende som också har behov av kontakt med psykiatri. Förvaltningens erfarenhet är att det är sällan personer med skadligt bruk och beroende aktualiseras inom psykiatri, varför det inte sker någon samplanering eller samverkan med psykiatri i dessa ärenden. Detta är en komplex situation och ett generellt problem för många personer med samsjuklighet inom regionen.

I de fall där det fattats beslut om LVM-vård så sker behandlingen på en SIS-institution. Samverkan med SIS sker löpande och socialsekreterare besöker den enskilde flera gånger under vårdtiden. När institutionen bedömer det lämpligt för klienten att slussas vidare planeras och genomförs den fortsatta vården genom

frivilliga placeringar i samverkan med den enskilde, SIS-institutionen och eventuellt andra berörda aktörer. Förvaltningen anser att samverkan med SIS överlag fungerar bra men samtidigt är det svårt att göra en djupare analys över samverkan då antalet klienter som vårdats enligt LVM på en SIS-institution är mycket litet.

Jonas Lauri
Stadsdelsdirektör

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

- Skrivelse från Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jonas Lauri, Stadsdelsdirektör	2025-05-20
Hanna Jakhammer, Avdelningschef	2025-05-20